Europees Parlement
2019-2024

Commissie cultuur en onderwijs

2023/2018(INI)

13.7.2023

ONTWERPVERSLAG

over de tenuitvoerlegging van het programma van het Europees Solidariteitskorps 2021-2027
(2023/2018(INI))

Commissie cultuur en onderwijs

Rapporteur: Michaela Šojdrová

Rapporteur voor advies van de medeverantwoordelijke commissie overeenkomstig artikel 57 van het Reglement:
Beata Kempa, Commissie ontwikkelingssamenwerking

INHOUD

Blz.

TOELICHTING – SAMENVATTING VAN DE FEITEN EN BEVINDINGEN 3

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT.....12

BIJLAGE: LIJST VAN ENTITEITEN WAARVAN OF PERSONEN VAN WIE DE RAPPORTEUR INFORMATIE HEEFT ONTVANGEN 18

TOELICHTING – SAMENVATTING VAN DE FEITEN EN BEVINDINGEN

1. Inleiding

In dit verslag wordt ingegaan op de uitvoering van het programma van het Europees Solidariteitskorps in het huidige meerjarig financieel kader (MFK) 2021-2027, tijdens de jaren 2021 tot en met 2023. Het programma is de opvolger van het programma Europees vrijwilligerswerk (EVS), dat tot 2018 deel uitmaakte van Erasmus +. Van 2018 tot 2020 werd het programma bij wijze van proef uitgevoerd als het Europees Solidariteitskorps 2018-2020.

Het huidige op zichzelf staande programma is een vlaggenschipprogramma van de EU op het gebied van vrijwilligerswerk. Het biedt één enkel toegangspunt voor vrijwilligersactiviteiten voor jongeren in de EU en daarbuiten en vormt een verrijkende ervaring in een niet-formele en informele leercontext.

Bovendien is het geëvolueerd van pure leermobiliteit van vrijwilligers naar een programma dat zich richt op solidariteit en gemeenschapsimpact. Vrijwilligerswerk is immers een uiting van solidariteit en heeft duidelijke voordelen voor de samenleving, burgerparticipatie en actief burgerschap, maar het is ook een kans voor deelnemers om relevante vaardigheden en competenties te ontwikkelen.

Zoals gesteld in Verordening 2021/888: *“Het programma is ontworpen om jongeren nieuwe mogelijkheden te bieden deel te nemen aan vrijwilligersactiviteiten in solidariteitsgerelateerde gebieden en om op eigen initiatief solidariteitsprojecten te bedenken en te ontwikkelen. Die mogelijkheden dragen bij aan de persoonlijke, educatieve, sociale en professionele ontwikkeling van jongeren en aan hun ontwikkeling als burger.”*

Dit verslag beschrijft de lopende implementatie van de doelstellingen en activiteiten van het programma en belicht de successen en mogelijke hiaten in het bieden van solidariteitskansen aan jongeren.

In het kader van het werk aan het uitvoeringsverslag organiseerde de rapporteur op 23 mei 2023 een bijeenkomst voor belanghebbenden. In totaal hebben 11 belanghebbenden feedback gegeven, waaronder nationale agentschappen (NA's), internationale organisaties en ngo's. Naast deze bijeenkomst heeft de rapporteur verschillende schriftelijke verklaringen ontvangen van andere organisaties die bij het programma betrokken zijn.

De rapporteur heeft ook gebruik gemaakt van een EPRS-studie (hierna “de EPRS-studie” genoemd) en een studie in opdracht van de beleidsafdeling voor structuur- en cohesiebeleid (hierna “de studie” genoemd), waarin de vroege uitvoering van het programma wordt geëvalueerd.

2. Context van de tenuitvoerlegging van het programma

De late goedkeuring van het MFK 2021-2027 en van de verordening tot oprichting van het programma voor het Europees Solidariteitskorps in mei 2021 leidde tot enige vertraging bij de uitvoering, aangezien veel organisaties geen project konden indienen in de zomer van 2021. Bovendien werden de projecten van veel organisaties van 2019 en 2020 uitgesteld tot 2021 als gevolg van de COVID-19-pandemie.

De COVID-19-crisis trof inderdaad het mobiliteitsaspect van het programma - sommige activiteiten werden verplaatst naar een online omgeving, maar veel stages moesten worden geannuleerd.

De toegevoegde waarde en veerkracht van het programma werden begin 2022 aangetoond met de Russische militaire agressie tegen Oekraïne en de daaruit voortvloeiende instroom van vluchtelingen die de oorlog ontvluchtten. Het Europees Solidariteitskorps en Erasmus+ boden mogelijkheden om de activiteiten te heroriënteren en de mensen die uit Oekraïne naar elders waren overgebracht, te ondersteunen. Het Europees Solidariteitskorps voerde een speciale beleidsprioriteit in om bij te dragen aan de hulpverlening aan Oekraïense vluchtelingen. Hierdoor konden lopende projecten van het Europees Solidariteitskorps (vrijwilligersprojecten en solidariteitsprojecten) hun werkterrein en activiteiten op vrijwillige basis aanpassen aan deze doelstelling. Bovendien richtten veel ondersteunde projecten zich op een reeks extreme weersomstandigheden en natuurrampen in 2021 en daarna.

Ondanks de obstakels bleek het programma van het Europees Solidariteitskorps een unieke toegangspoort voor Europese solidariteit en een instrument voor gemeenschapsvorming, aangezien veel vrijwilligers deelnamen aan vrijwilligersactiviteiten tijdens de pandemie of om de Oekraïense vluchtelingen te helpen. Dit bevestigt alleen maar dat het Europees Solidariteitskorps een echt Europees programma is dat een manier biedt om de huidige uitdagingen aan te gaan en met crises om te gaan.

3. Doelstellingen en activiteiten

De algemene doelstelling van het programma is het vergroten van de inzet van jongeren en organisaties bij toegankelijke en kwalitatief hoogwaardige solidariteitsactiviteiten, voornamelijk vrijwilligerswerk, als middel om de cohesie, de solidariteit, democratie, Europese identiteit en actief burgerschap in de Unie en daarbuiten te versterken en daarbij concrete maatschappelijke en humanitaire uitdagingen in de praktijk aan te pakken, met een bijzondere nadruk op het bevorderen van duurzame ontwikkeling, sociale inclusie en gelijke kansen.

De specifieke doelstelling van het programma is om aan jongeren, onder wie ook kansarme jongeren, laagdrempelige mogelijkheden te bieden om deel te nemen aan solidariteitsactiviteiten die leiden tot positieve maatschappelijke veranderingen in de Unie en daarbuiten, en daarbij hun competenties te verbeteren en naar behoren te valideren, alsook hun voortdurende betrokkenheid als actieve burgers te vergemakkelijken.

Daartoe worden in het programma twee actielijnen uitgezet:
(a) het onderdeel “deelname van jongeren aan solidariteitsactiviteiten”; en
(b) het onderdeel ”deelname van jongeren aan solidariteitsactiviteiten die verband houden met humanitaire hulp” (het “Europees vrijwilligerskorps voor humanitaire hulpverlening”).

Acties in het kader van het eerste onderdeel bestaan uit vrijwilligerswerk, met inbegrip van vrijwilligerswerkteams in gebieden met een hogere prioriteit, en solidariteitsprojecten. Beide onderdelen omvatten gezamenlijke netwerkactiviteiten (NET) en kwaliteits- en ondersteuningsmaatregelen.

De bevoegdheid voor het tweede onderdeel ligt bij de Commissie DEVE van het Europees Parlement, die haar advies over dit onderwerp heeft gepubliceerd.

Het verslag beschrijft hoe de doelstellingen en activiteiten worden behaald. De evaluatie van de uitvoering is gebaseerd op een vergelijking van de doelstellingen van het programma en de behaalde resultaten, waarbij gebruik wordt gemaakt van kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren. Deze indicatoren omvatten de officiële cijfers van de Europese Commissie (EC), met name DG EAC en DG BUDG, onderzoeksresultaten en evaluatie en feedback van verschillende belanghebbenden.

4. Solidariteitsactiviteiten

Volgens de prestatieverklaring van het programma van DG BUDG voor de periode tot 31 januari 2023 beoogt het programma kansen te bieden aan ten minste 185 755 jongeren tussen 2021 en 2027. Dit is echter een herzien aantal ten opzichte van de geschatte 270 000 mogelijkheden bij de start van het programma in 2020. Bijna 330 000 jongeren toonden interesse in de eerste twee jaar. Ondanks de aanvankelijke complicaties en de daaropvolgende crises liet het programma in 2021-2022 meer dan 42 903 jongeren toe, van de gevraagde bijna 80 000 in de ingediende aanvragen. De belangstelling van jongeren voor het programma is groot en neemt toe.

Ongeveer 85 % van de mogelijkheden voor vrijwilligerswerk door het Europees Solidariteitskorps zijn voor langetermijnactiviteiten. De oorspronkelijke schatting was 65 % voor de lange termijn en 35 % voor de korte termijn. Langetermijnactiviteiten vergen meer middelen. Dit verklaart, samen met de inflatie en de hoge participatieniveaus van jongeren met minder mogelijkheden, het relatief lagere aantal deelnemers aan kortetermijnactiviteiten in vergelijking met de aanvankelijke prognose.

In de volgende onderdelen wordt ingegaan op deze situatie en andere aspecten van het programma met betrekking tot afzonderlijke programma-activiteiten, zichtbaarheid en uitvoering van de begroting. Elk onderdeel geeft een beschrijvend overzicht van de resultaten en de uitdagingen die moeten worden aangepakt.

4.1. Vrijwilligerswerk

Deze actie blijft het populairst onder aanvragers, met 27 507 toegelaten deelnemers in 2021-2022.

Een van de belangrijkste beleidsprioriteiten is de inclusie van kansarme jongeren. In 2021 heeft de Commissie een uitvoeringshandeling vastgesteld dat gericht is op een meer inclusieve en diverse deelname aan het Europees Solidariteitskorps en het Erasmus+-programma voor de periode 2021-2027. Uitvoeringsbesluit (EU) 2021/1877 moet meer mensen in staat stellen vrijwilligerswerk te doen in hun land van verblijf of in een ander land, door steeds meer kansarme mensen te bereiken.

Het totale aantal kansarme deelnemers in projecten die zijn toegekend in het kader van de oproepen voor 2021/2022 bedroeg 14 060, met 8 622 individuele vrijwilligers en 5 438 vrijwilligersteams. Deze cijfers overtreffen de oorspronkelijke inzet van de inclusieve dimensie van het programma en bewijzen dat het programma echt inclusief is. In totaal bestond 35 % van de deelnemers in 2021 en 2022 uit kansarme jongeren.

Er moeten verdere inspanningen worden geleverd om het programma nog inclusiever te maken, door rekening te houden met de suggesties in Aanbeveling 2022/C 157/01 van de

Raad over mobiliteit van jonge vrijwilligers in de Europese Unie.

Jongeren kunnen aan zoveel vrijwilligersteams deelnemen als ze willen. Individueel vrijwilligerswerk is echter beperkt tot maximaal 12 maanden. Er moet een meer flexibele en inclusieve aanpak worden overwogen, zoals een strategie waarbij deelnemers landen, thema's of ervaringen kunnen mixen en matchen, in plaats van het te beperken tot slechts één langetermijnmobiliteit. Deze inclusieve aanpak zou meer mogelijkheden bieden voor wie zich niet voor een langere periode kan binden.

De uitzendende organisaties (ondersteunende organisaties) zijn integraal en fundamenteel voor de voorbereidings- en vervolgfasen. In de programmagids wordt hun rol als volgt omschreven: ondersteuning, voorbereiding en/of training van deelnemers voor vertrek, bemiddeling tussen hen en hun gastorganisaties en/of ondersteuning van deelnemers na terugkeer van hun activiteit, alsmede projectmanagement en -coördinatie.

De titel "ondersteunende organisatie" geeft een onduidelijke beschrijving van de rol en verantwoordelijkheden. Een suggestie is om ze "uitzendende organisaties" te noemen (zoals in het vorige Europees Vrijwilligerswerk) en hun betrokkenheid bij de vrijwilligersacties verplicht te stellen.

Het Europees vrijwilligerskorps voor humanitaire hulpverlening is een gecentraliseerde actie, die een andere logica volgt dan het gedecentraliseerde vrijwilligerswerk. Deze verschillende omstandigheden leiden tot veel verwarring bij de begunstigden. Daarom zouden de activiteiten en communicatie van zowel gedecentraliseerd als gecentraliseerd vrijwilligerswerk beter op elkaar afgestemd en gecoördineerd kunnen worden.

Er is onder meer een oplossing nodig voor visumproblemen voor vrijwilligers van het Europees Solidariteitskorps uit niet-Schengenlanden, aangezien gastorganisaties de vrijwilligers niet kunnen helpen bij het verkrijgen van een visum. Dit moet financiële en juridische bijstand omvatten voor plaatsingen van onderdanen van derde landen, jongeren uit het Erasmus+-programma en partnerlanden en jonge vluchtelingen. Een mogelijke oplossing is de ontwikkeling van een speciale visumcategorie met een snelle en gratis procedure voor deelnemers aan het Europees Solidariteitskorps.

4.2. Solidariteitsprojecten

De solidariteitsprojecten lieten een positieve trend zien op alle vier de prioriteitsgebieden: inclusie en diversiteit; digitale transformatie; deelname aan het democratische leven; milieubescherming, duurzame ontwikkeling en klimaatactie. Het totale aantal toegekende projecten in 2021 was 1948, tegenover 1877 in 2022. Het totale aantal toegelaten vrijwilligers tussen 2021 en 2022 was 12 548.

Ook tijdens de COVID-19-pandemie werden veel projecten opgestart, bijvoorbeeld gericht op de meest kwetsbare groepen of op het bevorderen van het gebruik van digitale hulpmiddelen. Bovendien was er meer belangstelling voor projecten voor Oekraïense vluchtelingen. Tot slot was een aanzienlijk aantal projecten gewijd aan milieu en klimaatverandering (397), groene vaardigheden (267) en democratie en inclusieve democratische participatie (200).

Ondanks deze trend blijven solidariteitsprojecten minder in trek bij vrijwilligers, omdat ook de bekendheid met deze projecten relatief laag is (zie 6.1.).

Uit de feedback van belanghebbenden kwam ook naar voren dat het minimum van vijf personen voor solidariteitsprojecten te hoog is. Dit zou kunnen worden opgelost door de drempel in de volgende programmeringsperiode te verlagen tot drie of vier personen. Bovendien zijn verschillende organisaties van mening dat de minimumleeftijdsgrens voor solidariteitsprojecten (in het land zelf) verlaagd zou kunnen worden naar 16 jaar, aangezien de grens voor activiteiten in het kader van Erasmus+ Jongerenparticipatie zelfs op 13 jaar ligt.

4.3. Netwerkactiviteiten

Netwerkactiviteiten (NET) zijn ondersteunende activiteiten die erop gericht zijn de uitvoering van het programma in kwalitatieve zin te verbeteren en nauwere banden met beleidsontwikkelingen tot stand te brengen. Een belangrijke bron voor beoordeling is de specifieke SALTO-analyse voor de jaren 2020-2022.

Op basis van de informatie van de planningsraad is het duidelijk dat de geplande activiteiten evenwichtig verdeeld zijn en betrekking hebben op het programma van het Europees Solidariteitskorps in het algemeen, kwaliteitsondersteuning en ontwikkeling van kwaliteit, vaardigheden en competenties. Enkele belangrijke thema-activiteiten zijn echter nog ondervertegenwoordigd: digitale transformatie, klimaatactie & duurzaamheid en jongerenparticipatie.

De COVID-19 pandemie had vooral gevolgen voor deze activiteiten, omdat de meeste online moesten plaatsvinden. Enerzijds was de overgang succesvol en werden de gerelateerde activiteiten flexibeler. Anderzijds was het bij de online activiteiten moeilijker om de deelnemers gemotiveerd en betrokken te houden. In ieder geval toonde de uitdagende situatie de flexibiliteit van NA's en NET-functionarissen om zich aan te passen aan onvoorziene uitdagingen.

4.4. Kwaliteits- en ondersteuningsmaatregelen

De kwaliteits- en ondersteuningsmaatregelen hebben veel aandacht gekregen, omdat ze een hoge kwaliteit van de vrijwilligersactiviteiten en voorwaarden voor de deelnemers garanderen. Deze maatregelen omvatten voornamelijk kwaliteitslabels (3 987 organisaties hebben een kwaliteitslabel), verzekeringen, mogelijkheden om talen te leren, een IT-ondersteuningssysteem en het Europese Solidariteitskorps-portaal.

Effectieve en efficiënte instrumenten zijn cruciaal voor de uitvoering van het programma. In het algemeen moet de werking van IT-tools worden verbeterd en moeten procedures worden vereenvoudigd om het programma te laten slagen.

Deze conclusies worden bevestigd door het uitgevoerde onderzoek, waarin 55 % van de NA's de IT-instrumenten voor de aanvraagprocedure als niet gebruiksvriendelijk beschouwt. Bovendien vond 45 % van de NA's dat de IT-tools de aanvraagprocedure voor begunstigden bemoeilijken. Vergelijkbare cijfers werden ook geregistreerd bij de andere belanghebbenden.

Er zijn voortdurend problemen en haperingen in de IT-tools, zoals het Online Linguistic Support (OLS)-systeem. Het OLS-systeem is essentieel omdat het de vrijwilligers voorbereidt op hun reis naar het buitenland. In dit opzicht zijn de kwantiteit en de kwaliteit van de cursussen in sommige talen onvoldoende, en de overstap naar de EU-academie vertoont nog steeds gebreken en moet worden herzien. Zo was slechts 6,5 % van de belanghebbenden die

voor het onderzoek werden ondervraagd van mening dat het OLS de talenkennis verbeterde, terwijl meer dan 50 % het als ineffectief beschouwde.

Sommige systemen, zoals PASS, zijn niet intuïtief en bieden geen basisfuncties zoals het filteren en zoeken van potentiële sollicitanten; er moet een betere sorteer- en filtertool komen waarmee organisaties kandidaten kunnen selecteren. De Beneficiary Module ondervindt ook technische problemen, zoals beperkte toegang tot de rapporten van de deelnemers.

Het nieuwe Kwaliteitslabel (QL) moet nog worden vereenvoudigd, vooral de hele procedure om het QL te ontvangen. Met name het aanvraagformulier moet korter en eenvoudiger worden en in alle EU-talen beschikbaar zijn. Bovendien zouden organisaties graag zien dat er vaker termijnen worden vastgesteld en dat de tijd voor heraccreditatie wordt verkort. Er zijn meer gegevens nodig over de vraag of sommige organisaties in vergelijking met de vorige programmeringsperiode geen nieuwe aanvraag hebben ingediend en/of het label niet hebben ontvangen.

Bovendien is de erkenning van de leerresultaten (Youthpass) van de vrijwilligerservaring cruciaal. Een suggestie zou zijn om de ervaring ook op te nemen in de Europass en om instellingen voor hoger onderwijs aan te moedigen ECTS-studiepunten toe te kennen voor vrijwilligerswerk, zoals ervaring die is opgedaan in het kader van het Europees Solidariteitskorps. Door leerresultaten, kwalificaties, beroeps- en levensvaardigheden te erkennen, kan het Europees Solidariteitskorps effectief bijdragen aan de overkoepelende doelstellingen van de Europese onderwijsruimte.

5. Vrijwilligerswerk voor humanitaire hulp

Het vroegere EU-vrijwilligersprogramma voor humanitaire hulp is geïntegreerd in het programma voor het Europees Solidariteitskorps 2021-2027, met aanzienlijke wijzigingen in de opzet zodat het als een afzonderlijk onderdeel kan worden ingepast: het Europees vrijwilligerskorps voor humanitaire hulpverlening De Commissie DEVE is verantwoordelijk voor de evaluatie van de uitvoering van het humanitaire onderdeel. Het programma is beschikbaar voor jongeren van 18-35 jaar, voor een individuele duur van 2 tot 12 maanden of in teams van 15 tot 60 dagen. Het budget voor 2023 is vastgesteld op 6,8 miljoen EUR. Voor het onderdeel humanitaire hulp zijn tot juli 2023 meer dan 59 000 blijken van belangstelling geregistreerd, waarbij de meest geïnteresseerde jongeren tussen de 18 en 23 jaar oud zijn.

Het humanitaire onderdeel bevindt zich nog in een vroeg stadium van uitvoering. In december 2022 werden subsidieovereenkomsten met de eerste 11 geselecteerde consortia ondertekend; vanaf maart 2023 waren de eerste volledig opgeleide vrijwilligers beschikbaar en in juni 2023 werden de eerste vrijwilligers ter plaatse ingezet. Om deze redenen kan het onderdeel slechts gedeeltelijk worden beoordeeld.

Het trainingsproces voor vrijwilligers is gecentraliseerd en wordt beheerd door het uitvoerend agentschap (EACEA). Het bestaat uit drie fasen: zelfevaluatie, online training via EU Academy en een vijfdaagse persoonlijke training. De toewijzing van plaatsen in de opleidingscursussen is niet gebonden aan een specifiek tijdsbestek, maar door de onverwachte hoeveelheid ontvangen aanvragen hebben nu alleen de “snelle aanvragers” toegang tot de persoonlijke opleiding. De ontoereikendheid van het budget ten opzichte van de belangstelling beperkt het aantal plaatsen voor de trainingen in persoon, waardoor de wachttijd tussen de online en trainingen in persoon kan oplopen tot 6 maanden, waardoor

uitzendingen vertraging oplopen.

Bovendien is ongeveer twee derde van de geselecteerde projecten voor 2023 voor het humanitaire onderdeel ontwikkelingsgericht. Deze situatie was al zo in het vorige programma dat door DG ECHO werd beheerd. Er is behoefte aan een evenwichtiger humanitair gerichte aanpak voor toekomstige selecties.

6. Verdere overwegingen en aanbeveling

6.1. Zichtbaarheid

Zoals elk nieuw zelfstandig EU-programma heeft het Europees Solidariteitskorps te kampen met zichtbaarheidsproblemen. Er bestaan veel misvattingen en er is behoefte aan duidelijkheid bij potentiële deelnemers. Het programma wordt verward met Erasmus+ en andere programma's. Bovendien zijn de verschillen tussen het programma en andere vrijwilligersprogramma's vaak onduidelijk.

Ondanks de aanvankelijke tekortkomingen bij de uitvoering van het programma, is er veel vraag van jongeren, vooral naar vrijwilligerswerk, omdat deze projecten het budget volledig hebben opgeslorpt.

Nadat het programma twee jaar heeft gedraaid, kunnen de mogelijkheden van het programma om jongeren bij hun activiteiten te ondersteunen worden verbeterd. Er is meer vraag naar vrijwilligersactiviteiten voor de lange termijn, die duurder zijn, terwijl activiteiten voor de korte termijn (solidariteitsprojecten) minder belangstelling trekken.

De promotie van en communicatie over het programma en de extra voordelen ervan moet worden verbeterd, bijvoorbeeld door middel van gerichte nationale campagnes voor het Europees Solidariteitskorps, het op zichzelf staande programma en de activiteiten ervan, zoals vrijwilligerswerk en solidariteitsprojecten, om een brede erkenning te krijgen zoals in het geval van Erasmus+.

De zichtbaarheid van kortetermijnactiviteiten moet worden vergroot en bekrachtigd in samenwerking met de EC, nationale agentschappen en vrijwilligersorganisaties.

Een manier om de zichtbaarheid te vergroten zou zijn om 2025 uit te roepen tot het Europees Jaar van de Vrijwilliger, zoals voorgesteld tijdens de Conferentie over de toekomst van Europa en door verschillende organisaties. Dit initiatief zou de aandacht voor vrijwilligerswerk en actieve maatschappelijke betrokkenheid versterken en de bekendheid van het programma vergroten.

6.2. Begroting

Het Europees Solidariteitskorps is nog een nieuw programma. Met een specifiek budget van meer dan 1 miljard EUR in het MFK 2021-2027 is het relatief klein vergeleken met het budget van Erasmus+. Desondanks overtrof de deelname aan het programma de oorspronkelijke verwachtingen, en adequate financiering is noodzakelijk.

De totale begroting van 1,033 miljard EUR voor 2021-2027 heeft een relatief lineair en vlak profiel. Met een maximum van 20 % voor vrijwilligerswerk in het land zelf, is de indicatieve

verdeling van de begroting 94 % voor vrijwilligerswerk en solidariteitsprojecten en 6 % voor vrijwilligerswerk in het kader van het vrijwilligerskorps voor humanitaire hulpverlening. Aan deze indicatieve begrotingslijnen wordt voldaan.

De eerste twee jaar van de uitvoering van de begroting deden zich verschillende uitdagingen voor: de late goedkeuring van de rechtsgrondslag voor het programma, de COVID-19 pandemie, de Russische militaire agressie tegen Oekraïne en de hoge inflatiecijfers in de EU.

Een gemeenschappelijk verzoek van alle N's, vrijwilligersorganisaties en andere belanghebbenden was om het jaarlijkse budget, zakgeld en andere begrotingsuitgaven te verhogen om voldoende financiën te garanderen om het programma te beheren.

Volgens het onderzoek is slechts 30 % van de NA's tevreden met het totale budget dat beschikbaar is in hun land, terwijl de rest noch tevreden noch ontevreden is (20 %), enigszins ontevreden (25 %) of zeer ontevreden (25 %). De feedback van belanghebbenden in het algemeen was tamelijk negatief.

Daarom is de meest dringende kwestie om het toegewezen budget voor het programma te verhogen. Het is duidelijk dat aan de grote vraag naar duurdere langetermijnactiviteiten, de stijgende prijzen als gevolg van inflatie en andere budgettaire aspecten van het programma niet kan worden voldaan binnen de huidige programmabegroting en de vaste tarieven.

In dit verband werd een herziening van de eenheidskosten voor subsidies in 2023 ingevoerd, wat zeer welkom is. De forfaitaire trend voor de volgende jaren blijft echter een probleem. Er moet meer zijn dan de ingevoerde vaste tarieven voor organisatorische ondersteuning en zakgeld, vooral in het licht van de stijgende inflatie.

Uit de beschikbare gegevens van de eerste twee jaar van de huidige programmeringsperiode blijkt een zeer grote vraag en een absorptiepercentage van 100 % in combinatie met een hoge mate van overinschrijving. Zelfs het jaar 2022, met een aanvulling van 3 miljoen EUR voor activiteiten in het kader van het Europees Jaar van de jeugd, eindigde met een begrotingsuitvoering van 100 % aan vastleggingen. De eerste resultaten van de betalingen kunnen eind 2023 worden verwacht.

Het aantal mensen dat kan worden ondersteund met het beschikbare budget is lager dan verwacht. Dit is voornamelijk te wijten aan een ongelijke verdeling tussen kortetermijn- en langetermijnactiviteiten (zie 4, 6.1.), aangezien kortetermijnactiviteiten (2 weken tot 2 maanden) gemiddeld ongeveer 8 tot 10 keer minder kosten dan langere mobiliteit.

Het zou een goede zaak zijn als houders van een label regelmatige financiering krijgen voor langetermijnplanning, aangezien organisaties financiële zekerheid moeten hebben, bijvoorbeeld met vaste toezeggingen of quota's voor meerdere jaren.

Er zijn meer gegevens nodig over het huidige financieringsplafond voor coördinatiekosten voor organisaties. Belanghebbenden hebben gevraagd om een verhoging van het huidige financieringsplafond om het programma aantrekkelijker te maken voor grotere organisaties en netwerken.

Bovendien hebben ze ook aanbevolen dat er een minimumbedrag zou moeten zijn dat gastorganisaties aan hun partner/uitzendende organisaties betalen, bijvoorbeeld voor het

organiseren van voorbereiding, trainingen of andere activiteiten.

Er is duidelijk behoefte aan meer gecentraliseerde oproepen om het potentieel van Europese organisaties en netwerken in het programma te benutten. Deze organisaties hebben gevraagd om specifieke gecentraliseerde subsidies die door het EACEA worden beheerd en die zij en hun netwerken kunnen aanvragen voor individuele vrijwilligers- en solidariteitsprojecten. Dergelijke organisaties en netwerken, die een pan-Europees karakter hebben, zouden niet gevraagd moeten worden om hun lokale impact aan te tonen in gecentraliseerde subsidieaanvragen.

Er zijn verschillen tussen de nationale agentschappen in de manier waarop zij aanvragen behandelen, wat verder bijdraagt aan begrotingsproblemen. Er moet ook voor meer flexibiliteit worden gezorgd door de nationale agentschappen de mogelijkheid te geven om ongebruikte middelen over te dragen, binnen de beperkingen die worden opgelegd door de financiële reglementen.

In het algemeen is het duidelijk dat het programma voldoende financiering nodig heeft om het grote aantal deelnemers op te vangen en de activiteiten en ondersteuning te verbeteren.

7. Conclusie

Na slechts drie jaar van implementatie is het belangrijk om aandacht te besteden aan monitoring, het benadrukken van problemen en het evalueren van de eerste resultaten. Het Europees Solidariteitskorps is een uniek Europees vrijwilligers- en solidariteitsprojectenprogramma. Het is ook relatief nieuw en als zodanig kent het een aantal tekortkomingen op verschillende gebieden.

Het is echter nog te vroeg om de uitvoering en prestaties van de hele programmaperiode 2021-2027 te evalueren. De komende tussentijdse evaluatie van het MFK moet eind 2024 zijn afgerond en zal ingaan op de hierboven genoemde probleemgebieden van het programma en deze adequaat aanpakken in overleg met alle belanghebbende partijen.

Met het oog op de volgende programmaperiode moeten ook verschillende nieuwe aspecten in overweging worden genomen, zoals de mogelijkheid om vrijwilligerswerk te doen op een “mix and match”-basis, online/gemengd vrijwilligerswerk, een meer inclusieve en flexibele en minder bureaucratische aanpak.

Het Europees Solidariteitskorps heeft het potentieel om het meest succesvolle EU-instrument voor solidariteit en vrijwilligerswerk te worden. Als zodanig heeft het vooral een toereikend budget nodig om aan de verwachtingen en de vraag te voldoen.

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over de tenuitvoerlegging van het programma van het Europees Solidariteitskorps 2021-2027
(2023/2018(INI))

Het Europees Parlement,

– gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 165, lid 4, artikel 166, lid 4, en artikel 214, lid 5,

– gezien het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie,

– gezien het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, dat in 2010 door de EU is geratificeerd,

– gezien Verordening (EU) 2021/888 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2021 tot vaststelling van het programma "Europees Solidariteitskorps" en tot intrekking van Verordeningen (EU) 2018/1475 en (EU) nr. 375/2014[1],

– gezien Verordening (EU) 2021/817 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2021 tot vaststelling van "Erasmus+": het programma van de Unie voor onderwijs, opleiding, jeugd en sport, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1288/2013 [2] ("Erasmus+"),

– gezien de richtsnoeren voor de tenuitvoerlegging van Erasmus+ en de strategie voor inclusie en diversiteit van het Europees Solidariteitskorps, gepubliceerd op 29 april 2021,

– gezien de aanbeveling van de Raad van 5 april 2022 over mobiliteit van jonge vrijwilligers in de Europese Unie[3],

– gezien de resolutie van de Raad en van de vertegenwoordigers van de lidstaten, bijeengekomen in het kader van de Raad, van 5 juni 2019 tot vaststelling van richtsnoeren over de governance van de EU-jongerendialoog – EU-strategie voor jongeren 2019-2027[4],

– gezien de mededeling van de Commissie van 11 december 2019, getiteld "De Europese Green Deal"(COM(2019)0640),

– gezien de mededeling van de Commissie van 5 maart 2020 getiteld "Een Unie van gelijkheid: strategie voor gendergelijkheid 2020-2025" (COM(2020)0152),

– gezien de mededeling van de Commissie van 1 juli 2020, getiteld "Europese vaardighedenagenda voor duurzaam concurrentievermogen, sociale rechtvaardigheid en

[1] PB L 202 van 8.6.2021, blz. 32.
[2] PB L 189 van 28.5.2021, blz. 1.
[3] PB C 157 van 11.4.2022, blz. 1.
[4] PB C 189 van 5.6.2019, blz. 1.

veerkracht" (COM(2020)0274),

– gezien de mededeling van de Commissie van 18 september 2020 getiteld "Een Unie van gelijkheid: EU-actieplan tegen racisme 2020-2025" (COM(2020)0565),

– gezien de mededeling van de Commissie van 30 september 2020 getiteld "Actieplan Voor Digitaal Onderwijs 2021-2027 – Onderwijs en opleiding herbronnen voor het digitale tijdperk" (COM(2020)0624),

– gezien de mededeling van de Commissie van 30 september 2020 over de totstandbrenging van de Europese onderwijsruimte tegen 2025 (COM(2020)0625),

– gezien de mededeling van de Commissie van 24 november 2011 getiteld "Actieplan voor integratie en inclusie 2021-2027" (COM(2020)0758),

– gezien de mededeling van de Commissie van 3 december 2020 betreffende het actieplan voor Europese democratie (COM(2020)0790),

– gezien de mededeling van de Commissie van 4 maart 2021 getiteld "Het actieplan voor de Europese pijler van sociale rechten" (COM(2021)0102),

– gezien de mededeling van de Commissie van 24 maart 2021 getiteld "EU-strategie voor de rechten van het kind" (COM(2021)0142),

– gezien Besluit (EU) 2021/2316 van het Europees Parlement en de Raad van 22 december 2021 over een Europees Jaar van de Jeugd (2022)[5],

– gezien Besluit (EU) 2023/936 van het Europees Parlement en de Raad van 10 mei 2023 over een Europees Jaar van de Vaardigheden[6],

– gezien zijn resolutie van 15 september 2020 over de doeltreffende maatregelen voor een "groen" Erasmus+, Creatief Europa en het Europees Solidariteitskorps[7],

– gezien zijn resolutie van 10 februari 2021 over de gevolgen van COVID-19 voor jongeren en sport[8],

– gezien zijn resolutie van 6 april 2022 over de uitvoering van acties op het gebied van burgerschapsvorming[9],

– gezien zijn resolutie van 19 mei 2022 getiteld "De Europese onderwijsruimte tot stand brengen tegen 2025 – microcredentials, individuele leerrekeningen, en leren voor een duurzaam milieu"[10],

– gezien zijn resolutie van 23 juni 2022 over de tenuitvoerlegging van

[5] PB L 462 van 28.12.2021, blz. 1.
[6] PB L 125 van 11.5.2023, blz. 1.
[7] PB C 385 van 22.9.2021, blz. 2.
[8] PB C 465 van 17.11.2021, blz. 82.
[9] PB C 434 van 15.11.2022, blz. 31.
[10] PB C 479 van 16.12.2022, blz. 65.

inclusiemaatregelen in het kader van Erasmus+ 2014-2020[11],

– gezien zijn resolutie van 13 september 2022 over de impact van de stopzetting wegens COVID-19 van onderwijs-, culturele, jeugd- en sportactiviteiten op kinderen en jongeren in de EU[12],

– gezien zijn resolutie van 24 november 2022 over de erfenis van het Europees Jaar van de Jeugd 2022[13],

– gezien artikel 54 van zijn Reglement, alsmede artikel 1, lid 1, onder e), van en bijlage 3 bij het besluit van de Conferentie van voorzitters van 12 december 2002 betreffende de procedure inzake het verlenen van toestemming voor het opstellen van initiatiefverslagen,

– gezien het advies van de Commissie ontwikkelingssamenwerking,

– gezien het verslag van de Commissie cultuur en onderwijs (A9-0000/2023),

A. overwegende dat het Europees Solidariteitskorps een op zichzelf staand programma is dat bedoeld is om jongeren nieuwe mogelijkheden te bieden om vrijwilligerswerk te doen op aan solidariteit gerelateerde gebieden en om solidariteitsprojecten te bedenken en te ontwikkelen;

B. overwegende dat solidariteitsactiviteiten een potentiële Europese meerwaarde moeten bieden en ten goede moeten komen aan gemeenschappen en moeten bijdragen aan de persoonlijke, educatieve, sociale en professionele ontwikkeling van de deelnemers en aan hun ontwikkeling als burger; overwegende dat vrijwilligerswerk, zowel binnen als buiten de Unie, een verrijkende ervaring is in een niet-formele en informele leercontext;

C. overwegende dat de gevolgen van de COVID-19-pandemie niet van invloed waren op de belangstelling voor het programma, maar eerder het potentieel ervan benadrukten en het belang aantoonden van de betrokkenheid van jongeren ter plaatse bij solidariteitsactiviteiten, waaronder gemengd vrijwilligerswerk;

D. overwegende dat het Europees Solidariteitskorps mogelijkheden bood om activiteiten te heroriënteren teneinde mensen die Oekraïne ontvluchten te ondersteunen en een speciale beleidsactiviteit introduceerde om bij te dragen aan hulp en bijstand voor Oekraïense vluchtelingen;

E. overwegende dat kwaliteits- en ondersteunende maatregelen essentieel zijn voor het aanbieden van vrijwilligersactiviteiten van hoge kwaliteit; overwegende dat deze maatregelen met veel moeilijkheden te kampen hebben; overwegende dat effectieve en efficiënte instrumenten cruciaal zijn voor de uitvoering van het programma;

F. overwegende dat de zichtbaarheid van het programma nog steeds relatief laag is; overwegende dat het Europees Jaar van de jeugd in 2022 een unieke kans is gebleken om de zichtbaarheid van het programma te vergroten;

[11] PB C 32 van 27.1.2023, blz. 58.
[12] PB C 125 van 5.4.2023, blz. 44.
[13] PB C 167 van 11.5.2023, blz. 83.

G. overwegende dat het programma tegen 2027 kansen wil bieden aan ten minste 185 755 jongeren en tot dusver financiering heeft toegekend aan bijna 43 000 van de bijna 80 000 jongeren die een aanvraag hebben ingediend; overwegende dat 85 % van de deelnemers aan het Europees Solidariteitskorps vrijwilligerswerk voor de lange termijn wil doen, terwijl de oorspronkelijke schatting 65 % voor vrijwilligerswerk voor de lange termijn en 35 % voor vrijwilligerswerk voor de korte termijn was;

H. overwegende dat de inclusie van kansarme jongeren een van de belangrijkste beleidsprioriteiten is; overwegende dat in 2021-2022 in totaal 14 060 deelnemers tot deze categorie behoorden, waarvan er 8 622 een plaats kregen als individuele vrijwilliger en 5 438 een plaats kregen in een vrijwilligersteam;

I. overwegende dat de grote vraag naar het programma groter is dan de financiële middelen die ervoor worden uitgetrokken, hetgeen van grote invloed is op de deelname van jongeren en het aantal projecten waarvoor financiering wordt toegekend;

J. overwegende dat de totale begroting van 1,033 miljard EUR voor 2021-2027 een forfaitair profiel heeft en de grote vraag, de stijgende kosten van levensonderhoud, de inflatiepercentages en andere uitdagingen niet aankan;

1. herinnert de Commissie, de lidstaten, de nationale agentschappen (NA's) en de vrijwilligersorganisaties eraan dat het programma "Europees Solidariteitskorps" uitgevoerd en ontwikkeld moet worden overeenkomstig de maatregelen en activiteiten die daarvoor zijn vastgesteld, en tegelijkertijd bijgedragen moet worden aan de vereenvoudiging van de procedures en de vergroting van de zichtbaarheid;

2. roept de Commissie en de nationale agentschappen op om de regelmatige uitwisseling van beste praktijken te versterken, het gemeenschappelijke begrip van programmaprocedures te vergroten, de samenwerking te verdiepen en de promotie van het programma te verbeteren; benadrukt dat alle relevante belanghebbenden betrokken moeten worden bij regelmatig overleg over zaken die onder hun bevoegdheid vallen;

3. roept de Commissie, de lidstaten, de nationale agentschappen en de betrokken organisaties op om het programma en de afzonderlijke onderdelen ervan meer bekendheid te geven, het merk verder uit te bouwen en meer jongeren te bereiken, met name kansarme jongeren;

4. is van mening dat de komende 10e verjaardag van het programma in 2026 en de mogelijkheid om 2025 uit te roepen tot Europees Jaar van de Vrijwilliger de zichtbaarheid van vrijwilligerswerk en de mogelijkheden voor actieve betrokkenheid van jongeren verder moeten verbeteren;

5. merkt op dat solidariteitsprojecten minder belangstelling trekken en minder zichtbaar zijn, wat leidt tot een ongelijke verdeling van de begroting; roept de Commissie, de nationale agentschappen en vrijwilligersorganisaties op om kortetermijnactiviteiten te bevorderen;

6. constateert dat de behoeften van jongeren en maatschappelijke trends veranderen; verzoekt de Commissie nieuwe vormen van vrijwilligerswerk voor de volgende programmeringsperiode te onderzoeken en te ontwikkelen, zoals deeltijdvrijwilligerswerk, virtueel vrijwilligerswerk of gemengd vrijwilligerswerk, en

deelnemers en organisaties van een toereikend budget te voorzien;

7. is van mening dat activiteiten in het land zelf bijzonder belangrijk zijn voor kansarme jongeren; verzoekt de Commissie de leeftijdsgrens en het verplichte minimumaantal van vijf deelnemers per solidariteitsproject voor activiteiten in het land zelf in de volgende programmeringsperiode te verlagen, naar het voorbeeld van de Erasmus+-activiteiten voor jongerenparticipatie;

8. wijst erop dat ondersteunende organisaties cruciaal zijn voor de voorbereiding van vrijwilligers, maar merkt op dat hun rol onduidelijk blijft; roept de Commissie op de specifieke ondersteunende rol van deelnemende organisaties te erkennen en te versterken, door hen financiële prikkels te geven en hun betrokkenheid bij vrijwilligersacties verplicht te stellen;

9. is verheugd over het inclusieve karakter van het programma en de uitvoeringsrichtsnoeren voor de inclusie- en diversiteitsstrategie; verzoekt de Commissie te overwegen een meer flexibele en inclusieve benadering van individueel vrijwilligerswerk in te voeren, zodat deelnemers landen, werkterreinen en ervaringen kunnen combineren om het programma inclusiever te maken;

10. dringt er bij de Commissie op aan ervoor te zorgen dat de digitale instrumenten en systemen die momenteel worden gebruikt voor het beheer en de uitvoering van het programma naar behoren en optimaal functioneren, en verzoekt haar onverwijld de aanhoudende ernstige problemen met de IT-instrumenten van het Europees Solidariteitskorps aan te pakken, die niet alleen een aanzienlijke belemmering vormen voor de deelname van kleinere organisaties en kansarme jongeren, maar ook voor de deelname van alle soorten begunstigden; verzoekt de Commissie de procedure voor de IT-instrumenten te vereenvoudigen en toegankelijk te maken voor alle groepen, en de IT-instrumenten op voldoende grote schaal te testen voordat ze verder worden ingevoerd; merkt op dat Erasmus+ en andere door de EU gefinancierde programma's soortgelijke problemen met IT-instrumenten hebben gehad;

11. dringt er bij de Commissie op aan de kwaliteit en kwantiteit van online taalkundige ondersteuning voor deelnemers te verbeteren, betere sorteer- en filterinstrumenten te integreren in het administratie- en ondersteuningssysteem voor stages, de aanvraagprocedure voor het nieuwe kwaliteitslabel te vereenvoudigen en te verkorten, frequentere termijnen voor heraccreditatie vast te stellen en de tijd en administratieve lasten die met heraccreditatie gepaard gaan te verminderen;

12. verzoekt de Commissie en de lidstaten de uitbreiding van de wederzijdse erkenning van leerresultaten van vrijwilligersactiviteiten te vergemakkelijken door deze te registreren in Europass en door instellingen voor hoger onderwijs aan te moedigen studiepunten toe te kennen in het kader van het Europees systeem voor de overdracht van studiepunten (ECTS) voor deze activiteiten;

13. verzoekt de Commissie en de lidstaten een speciale visumcategorie in te voeren voor deelnemers aan het Europees Solidariteitskorps uit niet-Schengenlanden, aangezien de gastorganisaties hen niet kunnen helpen bij het verkrijgen van een visum;

14. verzoekt de Commissie en de lidstaten het Europees Solidariteitskorps van een toereikend budget te voorzien waarmee de toenemende belangstelling voor het

programma kan worden opgevangen en het hoofd kan worden geboden aan onverwachte uitdagingen, zoals stijgende inflatie en hogere kosten van levensonderhoud;

15. verzoekt de Commissie andere begrotingskwesties aan te pakken, zoals discrepanties tussen NA's bij de behandeling van aanvragen, door specifieke gecentraliseerde subsidies in te stellen, beheerd door het Uitvoerend Agentschap onderwijs en cultuur, voor individuele vrijwilligers- en solidariteitsprojecten voor Europese organisaties en netwerken, door een minimumbedrag aan te bevelen dat gastorganisaties aan hun partner-/ondersteunende organisaties moeten betalen, door het huidige financieringsplafond voor coördinatiekosten op te heffen of te verhogen en door te zorgen voor regelmatige financiering voor houders van kwaliteitslabels met het oog op financiële planning voor de lange termijn; is van mening dat deze maatregelen organisaties en nationale agentschappen zullen helpen meer kansen te bieden en het potentieel van het programma te verwezenlijken;

16. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de nationale parlementen en de nationale organen voor gelijke behandeling.

BIJLAGE: LIJST VAN ENTITEITEN WAARVAN OF PERSONEN VAN WIE DE RAPPORTEUR INFORMATIE HEEFT ONTVANGEN

De volgende lijst is op zuiver vrijwillige basis opgesteld onder de exclusieve verantwoordelijkheid van de rapporteur. De rapporteur heeft bij de opstelling van het ontwerpverslag informatie ontvangen van de volgende entiteiten of personen:

Instantie en/of persoon
Centre for European Volunteering
Network of European Voluntary Service Organisations
Europees Jeugdforum
Erasmus Studentennetwerk
SALTO-YOUTH
Tsjechisch Nationaal Agentschap voor Internationaal Onderwijs en Onderzoek
JUGEND für Europa, Duits Nationaal Agentschap
Vrijwilligerscentrale Gdansk
Compagnons Batisseurs
Het Ecumenical Diaconal Year Network
COMECE